

13.9.2024

TOIMINTASUUNNITELMA
2024-2025
Peipot, Virojoen päiväkoti



1 Varhaiskasvatuksen järjestäminen

Virolahden kunnan, varhaiskasvatussuunnitelma tehdään koko yhteistyöaluetta koskevana ja se on yhteinen varhaiskasvatuksen eri toimintamuodoissa. Virolahdessa toimintamuodoista toteutuu päiväkodissa annettava varhaiskasvatus. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta jokainen päiväkotiryhmä laatii erillisen toimintasuunnitelman kullekin toimintavuodelle (1.8. alkava ajanjakso) syyskuun loppuun mennessä. Asiakirjat, jotka sisältävät salassa pidettävää tietoa säilytetään lukollisissa kaapeissa. Lapsen salassa pidettävien tietojen siirtäminen ja vaihtaminen varhaiskasvatuksen sisällä tapahtuu henkilöstön keskinäisissä tiedonsiirtopalavereissa.

Varhaiskasvatus on keskeinen osa lapsen kasvun ja oppimisen polkua. Varhaiskasvatus luo pohjan elinikäiselle oppimiselle. Lapset tuovat mukanaan varhaiskasvatukseen aiemman elämäkokemuksensa, jossa merkittävänä tekijänä ovat huoltajien ja lasten väliset vuorovaikutus- ja kiintymyssuhteet. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tärkein tehtävä on luoda luottamuksellinen suhde lapseen ja perheeseen. Huoltajien ja henkilöstön välinen yhteistyö ja yhteiset kasvatukselliset tavoitteet tuovat lasten elämään turvallisuutta ja jatkuvuutta.

Lapsuuden merkityksen ymmärtäminen sekä tietämys lasten kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta ovat pedagogisen toiminnan perusta. On tärkeää tuntea jokainen lapsi ja huomioida hänen henkilökohtaiset tarpeensa yksilöllisesti osana ryhmää. Lapsen tunteminen ja luottamuksen rakentaminen edellyttävät henkilöstön pysyvyyttä.

Virolahden varhaiskasvatussuunnitelman keskeisiä käsitteitä ovat **leikki, oppimisen ilo, lapsen etu, lapsen tuki, osallisuus, inklusiivisuus, tavoitteellisuus, suunnitelmallisuus, arviointi ja kehittäminen.**

1.1 Varhaiskasvatuksen järjestäminen yksikössä (kuvaus yksiköstä ja sen varhaiskasvatusmuodoista)

Päiväkodissa toimii 0–3-vuotiaiden ryhmä Peipot, vuororyhmä Kaakkurit ja esiopetusryhmä Pääskyt. 12-paikkaisessa Peippojen ryhmässä on syksyllä 2024 kolme kasvattajaa; varhaiskasvatuksen opettaja Satu Salminen, varhaiskasvatuksen lastenhoitajat Sari Martomaa-Tinkanen ja Marjo Hanski.

1. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri ja pedagogisen toiminnan suunnittelu sekä toteuttaminen

Toimintakulttuuri on historiallisesti ja kulttuurisesti muovautunut yhteisön tapa toimia ja se rakentuu yksilöiden välittömässä vuorovaikutuksessa. Koska toimintakulttuuri on sidoksissa aikaan ja paikkaan, sille on ominaista jatkuva muovautuminen. Tästä johtuen toimintakulttuuria arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti vastaamaan sekä valtakunnallisen että paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteita ja päämääriä. Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on inklusiivinen varhaiskasvatus, jossa kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena itsenään. Toimintakulttuurin keskiössä on lapsen etu.

Pedagoginen toiminta toteutuu lasten ja henkilöstön välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteisessä toiminnassa. Lasten omaehtoinen, henkilöstön ja lasten yhdessä ideoima sekä henkilöstön suunnittelema toiminta täydentävät toisiaan.

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu muun muassa

- arvoista ja periaatteista
- työtä ohjaavien normien ja tavoitteiden tulkinnasta
- oppimisympäristöistä ja työtavoista
- yhteistyöstä ja sen eri muodoista
- vuorovaikutuksesta ja ilmapiiristä
- henkilöstön osaamisesta, ammatillisuudesta ja kehittämisotteesta
- johtamisrakenteista ja käytännöistä
- toiminnan organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria kehitetään inklusion periaatteiden mukaisesti ja se liittyy kokonaisvaltaisesti pedagogisen toiminnan toteuttamiseen. Inklusiivinen toimintakulttuuri edistää lasten osallisuutta ja oppimista ja vastaa kaikkien lasten erilaisiin tarpeisiin. Jokaisella lapsella on oikeus kuulua ryhmään, osallistua yhteiseen toimintaan sekä kasvaa omaan potentiaaliinsa vahvuuksien ja myönteisten oppimiskokemusten avulla yhdessä vertaistensa kanssa. Lapsille tarjotaan sopivia oppimisen haasteita, ja heille turvataan tarvittava tuki (luku 5). Joka syksy toimintavuoden alkaessa tehdään lapsiryhmissä systemaattista ja monipuolista havainnointia, jotta opitaan tuntemaan ryhmä ja siinä toimivat lapset sekä sitä kautta heidän vahvuutensa ja toisaalta tarpeensa.

Läpi toimintavuoden jatkuva havainnointi on keskeistä, jotta lasten muuttuviin tarpeisiin ja tilanteisiin pystytään vastaamaan lapsen näkökulmasta yksilöllisesti. Myös oppimis- ja toimintaympäristöjä arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti yhdessä lasten kanssa heille sopiviksi.

Inklusiivisen varhaiskasvatuksen toteuttamisen edellytyksenä on laadukas pedagoginen ja erityispedagoginen osaaminen ja toiminta, tästä huolehdimme säännöllisellä sisäisellä ja ulkoisella kouluttamisella. Tärkeää on myös huolenpito lasten hyvinvoinnista sekä henkilöstön sitoutuminen inklusion periaatteisiin. Inklusiivisen toimintakulttuurin toteuttaminen edellyttää inklusion johtamista, kehittämistä ja toteutumisen arviointia.

Seuraavaksi varhaiskasvatustiimin toimintaa tarkastellaan pedagogisen ymmärryksen portaiden kautta: **Mitä - Miten - Miksi?**

2.1 Varhaiskasvatuksen keskeisimmät arvot ryhmän toiminnassa (MITÄ?)

Lapsella on oikeus tulla nähdyksi, kuulluksi ja hyväksytyksi sellaisena kuin hän on. Lämmin ja turvallinen vuorovaikutus luodaan olemalla läsnä, puhumalla lapselle lempeästi, ottamalla syliin, hymyilemällä ja lohduttamalla. Lasten sanattomat viestit, ilmeet ja eleet huomioidaan erityisesti silloin, kun lapsi ei osaa vielä puhua. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu on osa arjen pedagogiikkaa, joka muuttuu ja muotoutuu ryhmän ja lasten taitojen ja tarpeiden mukaan. Aikuinen on mallina sanoittaen tilanteita ja tunteita.

Jos lapsi jää tulotilanteissa aamuisin itkemään, viestittelemme päivän aikana vanhemmille aamun ja päivän tunnelmia ja kuulumisia. Tämä on tärkeää varsinkin uusien, varhaiskasvatuksessa aloittaneiden lasten kohdalla.

Yhteistyö perheiden kanssa on tärkeää. Vanhempien kanssa keskustellessa saamme arvokasta tietoa lapsesta ja siitä, kuinka lapsi on tottunut toimimaan erilaisissa tilanteissa. Perheillä on mahdollisuus vaikuttaa Peippojen toiminnan suunnitteluun omien mahdollisuuksiensa ja voimavarojensa mukaan. Perheiden kohtaamisia toistensa kanssa mahdollistamme järjestämällä erilaisia teemailtoja, joihin koko perhe voi osallistua.

Terveellinen ja kestävä elämäntapa huomioidaan toiminnassa eri tavoin. Opettelemme lasten kanssa leikin, ihmettelyn ja luontaisen uteliaisuuden kautta kestävä elämäntavan käytäntöjä ja asioita. Tutkimme luontoa ja sen ihmeitä. Terveellinen ravinto, riittävä lepo ja liikunta edesauttavat lasta voimaan hyvin.

Hyödynnämme toiminnassamme lähiympäristön tarjoamia mahdollisuuksia. Lähdemme vähintään kerran viikossa pois päiväkodin pihasta metsään, joen rantaan tai muuhun lähiympäristön kohteeseen. Tärkeä painopiste on myös liikunnallisella elämäntavalla arkiliikunta huomioiden.

2.2 Kiusaamisen ennalta ehkäisy ja siihen puuttuminen sekä häirinnän, syrjinnän ja väkivallan vastainen toiminta (MITÄ?)

Hyvä kohtelu on jokaisen lapsen oikeus. Turvallisessa kasvuympäristössä lapsi voi kasvaa ilman pelkoa kiusaamisesta, häirinnästä, syrjinnästä ja väkivallasta. Jokainen voi kokea itsensä hyväksytyksi

sellaisena kuin on uskaltuen tuoda omat näkemyksensä ja mielipiteensä esille.

Kiusaaminen, häirintä, syrjintä ja väkivalta ovat kasvuympäristöissä yksiselitteisesti kiellettyjä. Lapsi tai varhaiskasvatuksen henkilöstö ei saa kiusata eikä syrjiä ketään eikä vaarantaa muiden turvallisuutta tai terveyttä. Asian varhainen käsittely yhdessä huoltajien kanssa edistää lasten kokeman kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän tai väkivallan päättymistä.

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu ja oppiminen on tärkeää kiusaamisen ehkäisyssä. Harjoittelemmme mm. miten toiseen saa koskea, ettei toisen kädestä saa ottaa luvatta mitään, miten toimimme erilaisten ihmisten kanssa ja millaisia tunteita meillä on. Aikuiset ovat mallina ja sanoittavat tilanteita ja tunteita käyttäen myös ilmeitä ja eleitä. Lapset oppivat tunnetaitoja kokemalla ja seuraamalla ympärillä olevien ihmisten reaktioita. Aikuinen on lähellä ja pitää huolta rajojen asettamisesta.

Tänä vuonna ryhmässä paljon 3-vuotiaita lapsia, joiden kanssa harjoitellaan paljon yhteisleikkejä ja toisen huomioon ottamista leikeissä. Pienten lasten leikissä kasvattajan henkinen ja fyysinen läsnäolo ja leikkiin osallistuminen ovat kiistattoman tärkeitä asioita leikkitaitojen kehitykselle.

Tunne- ja vuorovaikutustaitoja voi opetella myös mm. kirjoja lukemalla, pelejä pelaamalla ja leikeissä. Arkiset vuorovaikutustilanteet tarjoavat paljon mahdollisuuksia tunnetaitojen harjoitteluun. Käytössämme on myös Pisarapuuttumisen toimintamalli.

2.3 Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus (MITÄ?)

Lain mukaan **tasa-arvolla** tarkoitetaan kaikkien sukupuolten yhtäläisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia sekä vallan ja resurssien tasapuolista jakautumista. Suomessa tasa-arvoilla ehkäistään sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää ja edistetään sukupuolten tasa-arvoa. Tässä oppaassa puhutaan tasa-arvosta, kun viitataan sukupuolten tasa-arvoon.

Varhaiskasvatuksessa tasa-arvo tarkoittaa sitä, että kiinnitämme huomiota siihen, että sukupuoli ei aseta lapsia tai aikuisia eriarvoiseen asemaan varhaiskasvatuksen arjessa.

Lain mukaan **yhdenvertaisuudella** tarkoitetaan kaikkien ihmisten samanarvoisuutta riippumatta heidän iästään, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta tai vakaumuksesta, mielipiteestä, vammasta, terveydentilasta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Suomessa yhdenvertaisuuslaissa edistetään yhdenvertaisuutta ja ehkäistään syrjintää perustuen näihin ihmisen ominaisuuksiin. Sekä tasa-arvo että yhdenvertaisuus ovat perusoikeuksia ja tarkoittavat samaa asiaa: syrjimättömyyttä ja tasavertaisia mahdollisuuksia ihmisen eri ominaisuuksista huolimatta.

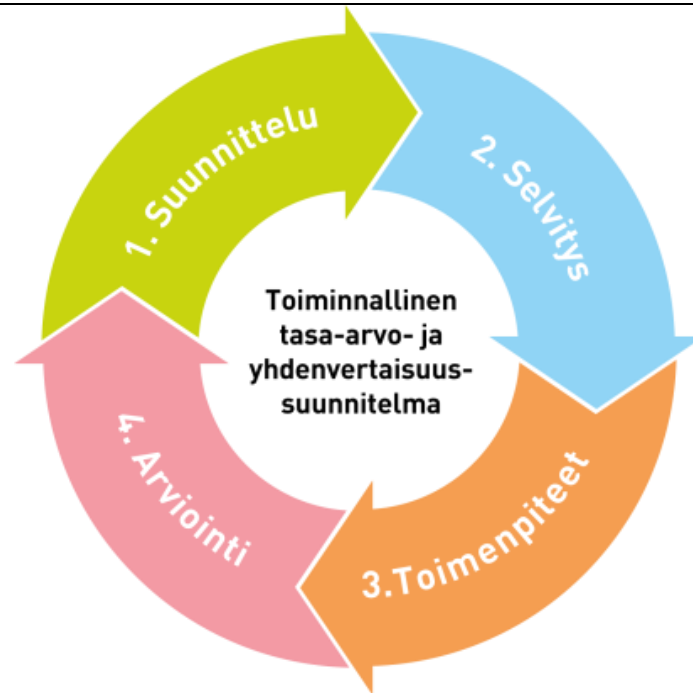
Varhaiskasvatuksessa yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että kiinnitämme huomiota siihen, että ihmisten eri ominaisuudet, kuten ihonväri, uskonto tai terveydentila, eivät aseta lapsia tai aikuisia eriarvoiseen asemaan.

Toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma:

- Virolahden päiväkodeissa lapsiryhmäkohtainen, jota käsitellään myös toimipaikkakohtaisesti.
- *Velvoite koskee myös varhaiskasvatuksen yhteydessä järjestettävää esiopetusta.*
- Tehdään vuoden välein osana lapsiryhmän toimintasuunnitelmaa.
- Tarkastellaan varhaiskasvatuksen lapsiryhmän ja toimipaikan toimintaa sukupuolten tasa-arvon näkökulmasta.
- Suunnitelma laaditaan yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa.
- Suunnitelman laatiminen on prosessi: suunnittelu-selvitys-kehittäminen/toimenpiteet-arviointi kehän mukaisesti.
- Kiinnitä huomio etenkin: vuorovaikutukseen, ohjaukseen, lasten osallisuuteen, materiaaleihin, huoltajien kohtaamiseen sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Toiminnallinen yhdenvertaisuussuunnitelma:

- Virolahden päiväkodeissa lapsiryhmäkohtainen, jota käsitellään myös toimipaikkakohtaisesti.
- *Velvoite koskee varhaiskasvatuksen järjestäjän piirissä olevaa esiopetusta.*
- Suunnitelma siitä, miten toiminta vaikuttaa eri ihmisryhmiin, miten yhdenvertaisuus toteutuu omassa toiminnassa ja millaisia toimenpiteitä toimipaikassa yhdenvertaisuuden toteutumiseksi tehdään.
- Suunnitelma laaditaan yhdessä henkilöstön kanssa, lapsilla ja huoltajilla tulee olla mahdollisuus tulla kuulluksi.
- Suunnitelman laatiminen on prosessi: suunnittelu-selvitys-kehittäminen/toimenpiteet-arviointi kehän mukaisesti.
- Suunnitelmassa kiinnitetään huomiota siihen, miten eri ominaisuudet, kuten esimerkiksi ikä, ihonväri, kieli, katsomus, perhesuhteet tai vammaisuus vaikuttavat lasten mahdollisuuksiin toimia varhaiskasvatuksessa ja kokea osallisuutta siinä.



Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986 Yhdenvertaisuuslaki 2014/1325)

1. Suunnittelu (syksyn tiimisuunnittelu)

Prosessin vaiheiden suunnittelu

- aiheesta keskustelu tiimissä
- Peippojen ryhmän kehittämistoimenpiteiden pohtiminen

2. Milloin ja miten selvitystä on tehty? Mitä asioita selvityksessä nousi esiin? (syksy)

Selvityksen tekeminen aloitettiin syyskuussa asiasta keskustelemalla.

Pienten ryhmässä asiat tulevat usein esiin lasten uteliaisuuden kautta. Pienten lasten elinpiiri on pieni ja asioiden täytyy olla hyvin konkreettisia. Pienten lasten on vielä vaikea ymmärtää ja hahmottaa, että maailmassa on erilaisia perheitä ja lapsia, eri kansalaisuuksia, ihonvärittään erilaisia ihmisiä. Jos lapsilta tulee kysymyksiä aiheesta, vastaillaan niihin tehden asioista aivan tavallisia.

Lapsi hakee kontaktia toisiin joskus kovin fyysisesti. Aikuisen tehtävä on huolehtia, ettei kaveria satuteta. Tilanteissa ohjataan lasta koskettamaan kaveria hellästi. Aikuisen on oltava askeleen lasta edellä, jotta satuttamisia ei pääse tapahtumaan.

Lapset vasta harjoittelevat tunne- ja vuorovaikutustaitoja. He tarvitsevat oppimiseen aikuisen tunteiden säätelyapua ja mallia.

3. Kehittämistoimenpiteet (kevät)

Kehitettävä teema:

- tarjotaan mahdollisuuksia tutustua muiden maiden lapsiin
- rajujen fyysisten kontaktien ehkäiseminen

tavoite:

- lainataan kirjastosta eri maiden lapsista kertovia kirjoja
- harjoitteleminen lapsien kanssa kaverin kohtaamista ja koskettamista hellästi

4. Arviointi (kesä)

Arvioinnin aikataulu:

Arviointia suoritetaan jatkuvasti. Kaikki tiimin aikuiset ovat vastuussa arvioinnista.

2.4 Lapsen aktiivista toimijuutta tukeva ja osallisuuden mahdollistava vuorovaikutus ja toimintakulttuuri (MITEN?)

Opetukselliset, kasvatukselliset ja hoidolliset toimintatavat näkyvät arjen tilanteissa päivittäin joko lapsen kanssa kaksin tai pienryhmissä. Tällaisia tilanteita ovat mm. leikit, pukemiset, ruokailut ja wc-käynnit. Tilanteissa voidaan käyttää menetelminä lauluja, loruja, kuvia, keskusteluja, sanojen toistoa.

Peipoissa on tärkeää positiivisen ilmapiirin ylläpitäminen. Hassutteleminen lapsien kanssa, heittäydymme, vitsailemme ja pidämme huumoria yllä, hymyilemme. Surun tullessa otamme syliin ja lohdutamme. Puhumme lapsille lempeästi ja ikätasoisesti.

Lasten ideoiden ja ajatusten esiin saamiseksi tarvitsemme vanhempien apua. Vasukeskusteluissa ja päivittäisissä kohtaamisissa juttelemme vanhempien kanssa. Käytämme kasvunkukkasta tietojen keräämiseen. Kukkasen avulla saamme lapsesta yksityiskohtaisempaa tietoa, jota voimme käyttää hyödyksi toiminnan suunnittelussa. Huomioimme lasten mielenkiinnon kohteet ja tartumme niihin vieden niitä kohti käytäntöä ja toimintaa.

Isommilta lapsilta kyselemme toiveita arjessa ja jos lapsilla on viikko-ohjelmasta poikkeavia toiveita voimme myös muuttaa suunnitelmia.

Ryhmässä on useampi leikkipaikka, joihin voimme jakaa lapsia ja mahdollistaa rauhallisen pitkäkestoisen leikin.

Aktiivinen toimijuus ja osallisuus näkyvät Peippojen arjessa kiinnostuksena kaikkea kohtaan. Pieni lapsi on luonnostaan utelias tutkija ja toimija. Uteliaisuutta vahvistetaan antamalla aikaa, tarjoamalla mahdollisuuksia, olemalla läsnä ja ihmettelemällä yhdessä.

Lapsia kannustetaan yrittämään itse. Annetaan heille mahdollisuus yrittää ja erehtyä. Iloitaan yhdessä onnistumisista ja tuetaan pettymyksen hetkellä. Kun aikuinen oppii tuntemaan lapsen, oppii hän myös näkemään minkälaiset keinot ja tavat sopivat kenellekin ja kuinka suuressa määrin lapsi tarvitsee tukea ja apua tekemisessä ja oppimisessa.

Lasten osallisuus mahdollistetaan eri menetelmin. Esim. lauluhetkellä lapsi voi ottaa laulupussista jonkun kuvan, joka kertoo laulun. Vaikka lapsi ei osaa vielä puhua, voi aikuinen tarttua lapsen ilmeisiin, eleisiin ja ohjata lasta esim. kavereiden leikkeihin. Lapsi saa valita mitä leikkiä hän haluaa leikkiä. Lelut ja kirjat ovat saatavilla ja näkyvillä, jolloin lapsi itse voi ottaa niitä hyllystä. Lapsi voi valita tekemisiä joko kuvista tai konkreettisten esineiden avulla. Ne, jotka osaavat jo puhua voivat

kysyttäessä kertoa omia toiveitaan.

Osallisuuden toteutuminen edellyttää kasvattajalta läsnäoloa ja aikaa olla lapsen kanssa, jotta hän voi tehdä havaintoja lasta kiinnostavista asioista. Oppimisympäristö rakennetaan lapsen ikä- ja kehitystaso huomioiden. Tavarointa ja asioita on lapsen saatavilla ja niitä vaihdellaan aika ajoin. Kaapeissa ja laatikoissa on kuvia, jotka kertovat tavaroiden sijainnin. Jos lapsen toivetta ei juuri sinä hetkenä voi toteuttaa, pidetään se mielessä ja palataan siihen toisena ajankohtana.

Erityisesti toimintakauden alussa uusien lapsien ryhmään tulon myötä kiinnetään huomiota ryhmäytymiseen. ”Me Peipot” - hengen luominen on tärkeää. Meillä on käytössä valokuvat lapsista. Jokainen saa laittaa oman kuvansa seinälle pienellä kokoontumishetkellä ns. Peippopiirissä. ”Kiva kaveri” -laulu toimii mukavana yhteisöllisyyden ja ryhmäytymisen menetelmänä. Toimintakauden aikana ryhmään tulevat ja aloittavat lapset otetaan lämmöllä vastaan osaksi Peippojen porukkaa.

2.5 Pedagogisen toiminnan suunnittelun ja toteuttamisen toimintatavat (MITEN?)

Pedagogisen toiminnan suunnittelun tavoitteena on edistää lapsen oppimista ja osaamista. Eri asioiden oppimisen kannalta on tärkeää tunnistaa lapsen herkkyyksikaudet ja vastata niihin oikea-aikaisesti.

Alle 3-vuotiaiden liikunnassa tärkeä osatekijä on tasapainotaidot. Peipoissa lapsi saa päivittäin harjoitusta esim. tuolille ja käsienpesulle kiipeämisessä ja rappujen kulkemisessa. Yläsängyssä nukkuville mahdollistuu kiipeilyharjoitus päivittäin. Tasapainotaitojen lisäksi lapsi harjoittelee kävelyä, juoksua, konttaamista, ryömimistä, pallon heittoa ja potkaisua. Metsässä, epätasaisessa maastossa liikkuminen kehittää lapsen liikunnallisia taitoja monipuolisesti. Pyrimme lähtemään pois päiväkodin pihalta, lähiympäristöön kerran viikossa. Käymme kerran viikossa alakoulun salissa jumpalla. Myös erilaisia liikkumisen mahdollisuuksia päiväkodilla hyödynnetään (esim. kiipeilyseinä). Talvella kokeilemme mahdollisuuksien mukaan hiihtoa, luistelua ja mäenlaskua.

Alle 3-vuotiaiden ryhmässä aikuisten osallistuminen leikkiin on tärkeää lasten leikkitaitojen kehittymiselle. Aikuisen tehtävä on varmistaa, että jokainen lapsi pääsee mukaan leikkiin. Aikuinen on leikissä antamassa mallia, mutta myös rohkaisemassa lasta ja tarttumassa lasten ideoihin. Leikit pienryhmissä esim. kahden lapsen kanssa antavat leikkirauhan. Ryhmän muut lapset ja aikuiset voivat esim. ulkoilla silloin kun toiset jäävät leikkimään sisälle. Ryhmän vanhimpia lapsia tuetaan rinnakkaisleikin kautta yhteisleikkiin. Hyödynnetään myös aisti- ja puuhahuoneita erilaisten leikkien mahdollistamiseksi.

Peippojen ryhmässä on 1–2-vuotiaita, joten puheen- ja kielenkehityksen tukeminen on yksi tärkeimmistä asioista. Tärkeitä menetelmiä siihen ovat mm. vuorovaikutteinen kirjan lukeminen pienryhmissä, loruttelu, riittely, sanojen toistaminen, asioiden ja esineiden nimeäminen, kuvien katsominen ja niistä kertominen. Erilaiset pelit ja lelut soveltuvat hyvin asioiden nimeämiseen ja sanojen oppimiseen. Samat menetelmät ja keinot soveltuvat myös S2-lapsille, joille suomen kieli on vielä uusi ja vieras asia. Käymme lasten kanssa kirjastossa kerran kuukaudessa. Laitamme seinille kuvia, joista voidaan yhdessä lasten kanssa nimetä asioita.

Peippojen seinällä on päiväjärjestys arjessa otetuilla kuvilla, jota voimme lasten kanssa yhdessä katsella.

Harjoittelemme potalla/pöntöllä käyntiä ja tuemme kuivaksi opettelua säännöllisillä vessakäynneillä. Siisteyskasvatuksen kannustuksena meillä on wc:ssä pissa- ja kakkaemojit, joita lapsi saa laittaa

seinällä olevaan pöntön kuvaan onnistuneen suorituksen jälkeen.



Koska tänä vuonna useita 3-vuotiaita lapsia eikä wc-pöntöillä ole omaa ovea ollaan tarkkana, jos joku alkaa vältellä esim. kakalla käyntiä. Isomman oven sulkemalla voimme mahdollistaa vessassa käynti rauhan.

Ruokailussa harjoittemme sormiruokailun lisäksi käyttämään ruokailuvälineitä, erilaisten ruokien maistelua ja kauniita pöytätapoja.

Kunnioitamme jokaisen lapsen yksilöllistä unen tarvetta ja mahdollistamme pienille aamupäiväunet tarvittaessa. Tärkeät unikaverit ja tutit löytyvät lapsen sängystä päivälevolle mennessä.

Harjoittemme vaatteiden pukemista ja riisumista päivittäin.

Kädentaitojen erilaiset tekniikat ja materiaalit tulevat tutuiksi. Ne ovat hienomotorisen kehityksen apuna. Ilmaiseimme itseämme musiikin avulla laulaen, tanssien, soittaen, kuunnellen, liikkuen.

2.6 Pedagoginen oppimisympäristö (MITEN?)

Päiväkodin materiaalihankinnat ovat osaltaan luomassa oppimiseen ja oivaltamisen iloon kannustavaa oppimisympäristöä. Kaikkien ryhmien yhteiskäytössä olevat aisti- ja puuhahuone innostavat ja rohkaisevat kokeilemaan uusia taitoja. Peippojen omassa ryhmässä leikkipöytä, autoleikki ja kotileikki ovat suosittuja. Kotileikille on rakennettu oma leikkitila, missä voi hoitaa nukkeja, tehdä ruokaa yms. Leikkipöydän ympärillä voi leikkiä eläimillä, autoilla ja dubloilla. Lelut ja tavarat ovat saatavilla hyllyillä. Kaikki tavarat eivät ole yhtä aikaa esillä, vaan välillä tavaroita vaihdetaan lasten mielenkiinnon mukaan.

Kuvat seinillä innostavat ja kannustavat uusien sanojen opetteluun ja kerrontaan.

Peippojen lepoaunetta voidaan käyttää aamupäivisin mm. jumppatuokioiden pitämiseen.

2.7 Pedagoginen havainnointi ja dokumentointi - on jokaisen tiiminjäsenen vastuulla (MIKSI?)

Päivittäin dokumentoidaan toimintaa valokuvaamalla. Videointia pyrimme toteuttamaan viikoittain. TinyApp-sovelluksessa julkaistaan sanoin ja kuvin/videoin päivän toiminta perheille näkyväksi. Päivän toimintaa pyritään avaamaan perheille myös pedagogiikan näkökulmasta. Miksi teemme joitakin tiettyjä asioita ja miten eri toiminnot edesauttavat oppimista. Jokaisella lapsella on oma kasvunkansio, johon kerätään ja tallennetaan lasten töitä ja askarteluja. Havainnointia lapsen kasvusta ja kehityksestä kirjataan erilliseen havainnointivihkoon.

Viikoittaisessa tiimipalaverissa tulevaa toimintaa suunnitellessa seurataan kaikkien oppimisen alueiden toteutumista monipuolisesti. Palaverissa keskustellaan myös lapsiryhmästä tehdyistä havainnoista. Tiimipalaverissa arvioidaan mennyttä, mitä voisi tehdä toisin ja mikä on vastaavasti toiminut hyvin. Tiimipalaverin muistiopohjaan voi koota etukäteen palaverissa läpikäytyjä asioita.

2.8 Toiminnan pedagoginen tavoitteellisuus (MIKSI?)

Lapsen vasuissa selvitetään lapsen vahvuudet ja mielenkiinnonkohteet, joita hyödynnetään toiminnan suunnittelussa. Lasten vasukeskustelujen jälkeen laaditaan ryhmävasu yhteiseksi työkaluksi tiimille. Se sisältää toiminnalle asetetut tavoitteet ja menetelmät, joilla tavoitteisiin pyritään. Ryhmävasu on kätevästi saatavilla, joten siihen voi aina palata ja palauttaa mieliin, mikä asia milloinkin on ajankohtainen. Ryhmävasun tavoitteet ja menetelmät muuttuvat kauden aikana, koska pienten ryhmässä oppimista tapahtuu koko ajan.

2. Arviointi ja kehittäminen

Kehittämisen keskeisinä elementteinä pidetään henkilöstön jatkuvaa itse arviointia ja perheiltä saadun palautteen hyödyntämistä. Henkilöstöä kannustetaan jatkuvaan toiminnan, yhdessä sovittujen tavoitteiden ja työtapojen pohdintaan ja arviointiin. Oppiva yhteisö on toimintakulttuurin ydin ja sen omaleimaisuutta kuvaa avoimuus ja keskustelevaisuus. Keskustelemme ja arvioimme toimintatapojamme säännöllisesti: mitä teemme, miten teemme ja miksi teemme, kuten teemme? Toimintamme on pedagogisesti perusteltua. Havainnoinnin avulla tarkastelemme työtapojamme jatkuvasti, ja tarvittaessa muutamme toimintaamme periaatteita ja tavoitteita vastaavaksi. Rakentavassa hengessä annettu palaute sekä kannustus ja avunanto toinen toisillemme, luovat puitteet hyvälle kasvu- ja toimintaympäristölle. Pyrimme välttämään kaavoihin kangistumista oman toiminnan arvioinnin ja tutkiskelun lisäksi, esimerkiksi työskentelemällä eri ryhmissä ja päiväkodeissa tai ottaen toisen ryhmän lapsia mukaan oman ryhmän toimintaan.

Varhaiskasvatuksemme on käytössä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma, ryhmävasu, joka on osa ryhmien pedagogista toimintasuunnitelmaa. Ryhmävasuun kirjataan toiminnan tavoitteet lapsikohtaisesti yksilöllistettyinä sekä toimintatavat, joilla tavoitteisiin pyritään. Toimintaa kehitetään ja

arvioidaan Kaakon kaksikossa monitasoisesti. Kehittämistyössä hyödynnetään uusinta tutkimustietoa sekä erilaisia pedagogisia innovaatioita ja toiminnallisia menetelmiä. Kiireettömälle pedagogiselle arvioinnille, suunnittelulle ja yhteiselle pohdinnalle järjestetään aikaa säännöllisesti. Havaintojen läpi käymisen, arvioinnin, kehittämisen ja suunnittelun mahdollistavia rakenteita Kaakon kaksikon varhaiskasvatuksessa ovat:

- päiväkotien erillisissä tiimi-, osasto- ja työyhteisöpalaverissa
- varhaiskasvatuksen johtoryhmän kuukausittaisissa palaverissa.
- vuosittaisissa koko henkilöstön suunnittelu- ja arviointitapaamisissa
- moniammatillisissa yhteistyö- ja kehittämispalaverissa sekä
- kehityskeskusteluissa.

3.1 Toiminnan arvioinnin ja suunnitelmallisuuden toteutuminen ryhmässä (lasten ja huoltajien osallisuus)

Uuden toimintakauden alussa tiimillä on oma suunnittelu-aika. Tällöin laaditaan tiimisopimus, käydään läpi lasten asioita ja ryhmän käytäntöjä sekä aloitetaan toimintasuunnitelman laatiminen. Kerran viikossa pidetään Peippojen oma tiimipalaveri lasten päivälevon aikaan. Palaveri mahdollistuu muiden ryhmien aikuisten avulla. Tiimipalaverissa käsitellään ajankohtaiset asiat, suunnitellaan tulevaa toimintaa ja arvioidaan mennyttä. Arviointia tehdään myös arjessa pohtien mikä toimii ja mikä ei, missä onnistuttiin ja missä pitää vielä parantaa.

Kerran kuussa on Peippojen ryhmäpalaveri, johon osallistuu myös päiväkodin johtaja. Tässä palaverissa keskitytään enemmän oman ryhmän asioihin. Kerran kuussa tai tarpeen mukaan useammin on työyhteisöpalaveri, jonka asialistalla on yleensä koko päiväkotia koskevia asioita. Tiimistä yksi osallistuu työyhteisöpalaveriin. Palaveriasiat kirjataan palaverimuistioon tietokoneelle Teams- tiedostoon.

Toimintasuunnitelman toteutumista arvioidaan vuoden vaihteen aikaan väliarvioinnissa sekä kauden loppuun, jolloin tiimillä on arviointipäivä, jossa arvioidaan koko toimintakausi.

Vanhemmilla on mahdollisuus täyttää asiakaskysely ja antaa sitä kautta palautetta kauden päätteeksi vähintään joka toinen vuosi. Vanhemmilta kysytään palautetta aktiivisesti myös toimintavuoden aikana käytävissä keskusteluissa.

Varhaiskasvatuksessa kasvatusyhteistyö lapsen huoltajan kanssa pohjautuu ajatukseen siitä, että jokainen lapsi on yksilö ja jokaisen lapsen oikeus on saada oman kehityksensä sekä tarpeidensa mukaista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuksessa on tärkeää aloittaa vuoropuhelu perheen kanssa, vanhemmat ovat lapsensa parhaat asiantuntijat.

Varhaiskasvatushenkilöstöllä on puolestaan koulutuksen ja kokemuksen antama ammatillinen tieto ja osaaminen. Avoin, luottamuksellinen ja arvostava vuorovaikutus antavat parhaat edellytykset sujuvalle yhteistyölle. Kasvatusyhteistyössä henkilöstö tukee perhettä heidän kasvatustehtävässään niin, että kummankin osapuolen asiantuntemus yhdistyy lapsen edun toteutumiseksi.

Kasvatusyhteistyö laajenee silloin, kun lapsi tarvitsee kehityksessään ja oppimisessaan tukea. Tällöin mukana yhteistyössä ovat alusta alkaen varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja mahdolliset muut eri asiantuntijatahot päiväkodin ulkopuolelta. Luottamuksellinen ilmapiiri ja vanhempien osallisuus korostuvat tällaisissa haastavissa tilanteissa. Kiireettömyys ja aito, aktiivinen kuuntelu viestivät vanhemmalle, että heidän näkökulmiaan arvostetaan ja niillä on merkitystä.

Virolahdella perheille tarjotaan mahdollisuus työntekijän tutustumiskäyntiin perheen kotona ennen varhaiskasvatuksen aloittamista. Lisäksi perhe voi käydä lapsen kanssa tutustumassa päiväkotiin lapsen tarvitseman määrän, jotta aloituksesta tulisi lapselle mahdollisimman positiivinen kokemus. Arjen keskustelut ja kohtaamiset ovat kasvatusyhteistyössä tärkeitä luottamusta rakentavia palasia.

Virolahdella varhaiskasvatusryhmien ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan yhteistyö on jatkuvaa ja säännöllistä, jotta mahdollinen tuen tarve kehityksen eri osa-alueilla havaittaisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tarvittaessa teemme yhteistyötä myös muun muassa puheterapeuttien, toimintaterapeuttien, AAC- ohjaajien (puhetta tukeva ja korvaava kommunikointi), lastensuojelun ja erikoissairaanhoidon kanssa. Lastensuojelun kanssa tehtävä monialainen yhteistyö voi olla joko ennalta ehkäisevää tai osana korjaavaa perhetyötä.

Lapsen vasun laatisesta vastaa ryhmän varhaiskasvatuksenopettaja, tarvittaessa yhteistyössä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Lapsen vasun lähtökohtana ovat lapsen etu sekä lapsen vahvuudet ja tarpeet. Vasun tavoitteet asetetaan pedagogiselle toiminnalle ja ne laaditaan yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksen ja sen jälkeen kunkin toimintavuoden alussa. Lapsen vasu arvioidaan jokaisen toimintavuoden lopussa sekä aina tarvittaessa. Lapsen vasuun kirjataan lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevat pedagogiset tavoitteet ja menetelmät, joilla tavoitteisiin pyritään. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa kuvataan lapsen osaaminen, vahvuudet, kiinnostuksen kohteet sekä yksilölliset tarpeet. Lapsen vasussa yhdistyvät huoltajien ja

varhaiskasvatuksen henkilöstön havainnot ja näkemykset lapsen kehityksestä ja oppimisesta sekä ryhmässä toimimisesta.

4.1 Yhteistyö huoltajien kanssa ja lapsen vasun laadinta prosessi

Peippojen ryhmä on usein pikkulapsiperheille ensimmäinen askel varhaiskasvatukseen. Varaamme riittävästi aikaa ja resursseja tutustumiskäynneille. Luottamuksen rakentaminen vanhempiin on tärkeää ja prosessinomaista.

Päivittäiset kohtaamiset vanhempien kanssa lapsen tullessa päiväkotiin ja lähtiessä päiväkodista ovat ensiarvoisen tärkeitä. Näissä hetkissä vaihdetaan tuoreimmat kuulumiset lapsen päivästä. Päivän aikana jokaisesta lapsesta kirjoitetaan kuulumisia ja tietoja Peippojen päivän lappuun. Tiedot välitetään toisen ryhmän henkilöstölle silloin kun oman ryhmän aikuinen ei ole luovuttamassa lasta kotiin. Voimme myös lähettää yksittäiselle perheelle TinyApp- tai WhatsApp-viestillä kuulumiset lapsen päivästä.

Käytämme päivittäin TinyApp-sovellusta arjen toiminnasta kertomiseen. Päivän tapahtumista ja toiminnasta julkaistaan valokuvia ja videoita. Sovelluksessa voi jakaa tietoa koko ryhmälle tai yksittäisen lapsen perheelle.

Kunkin viikon suuntaa antava viikkosuunnitelma julkaistaan TinyAppissa ja se on myös nähtävillä Peippojen eteisessä ilmoitustaululla. Suunnitelma elää ja muuntautuu tarpeen, muutosten ja lasten ideoiden myötä.

Ryhmän opettaja pitää vasukeskustelut vanhempien kanssa. Ennen vasukeskusteluja tiimi käy yhdessä läpi lasten asioita, joita kirjataan muistin tueksi vasukeskusteluja varten. Vasukeskustelujen jälkeen käydään läpi oman tiimin kesken tiimipalaverissa vasukeskusteluissa esiin nousseet asiat. Ryhmävasu laaditaan vasukeskustelujen jälkeen yhteiseksi työkaluksi tiimille. Se sisältää toiminnalle asetetut tavoitteet ja menetelmät, joilla niihin pyritään.

4.2 Moniammatillinen ja monialainen yhteistyö

VEO:n sijainen on tarvittaessa saatavilla ja antamassa tukea ja vinkkejä toimintaan. Moniammatillisen yhteistyön muoto on kuukausittain kokoontuva Yhdessä tiimi. Se toimii ennaltaehkäisevällä työotteella perheen tukemiseksi. Tiimin muodostaa perhe, neuvolan terveydenhoitaja, varhaiskasvatuksen työntekijä, perheneuvola ja varhaisen tuen perhetyö.

5. Toimintakauden teemat ja tapahtumat

Varhaiskasvatuksessa toiminta on yhteisöllistä ja oppiminen erilaisissa ryhmissä tapahtuvaa. Leikissä ja yhteisessä toiminnassa lapset saavat tuoda näkemyksiään ja ideoitaan esiin, näkevät ehdotustensa toteutuvan, neuvottelevat ja ratkaisevat aikuisen avustuksella eteen tulevia tilanteita. Lapset saavat kokemusta vaikuttamismahdollisuudesta, mikä vahvistaa toimintaan sitoutumista. Koko päiväkodin yhteisiä tapahtumia ja toimintaa järjestetään ympäri toimintakauden.

Kasvatusyhteistyö on myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta. Kauden aikana järjestämme yhteisiä tapahtumia, jotta perheet voivat verkostoitua ja tutustua toisiinsa paremmin, myös henkilöstö tulee tutummaksi. Vanhemmat ovat perustaneet vanhempainyhdistyksen, jonka tehtävänä on vastata erilaisista tapahtumista, retkistä, retkirahoista ja talkoista yhteisen varhaiskasvatuksen eduksi.

5.1 Ryhmän teemat, juhlapäivät ja tapahtumat

Tänä vuonna on kokotalon yhteinen joulujuhla ja Peipot viettävät oman kevätjuhlan. Lasten synttärit juhlimme ryhmässä sekä huomioimme isän- ja äitienpäivät. Syksyllä vietämme myös mm. sadonkorjuuviikkoa koko päiväkodin voimin sekä käymme retkellä bunkkerimuseolla.

Valtakunnallisen varhaiskasvatuksen yhteinen teema on tänä vuonna: lasten matemaattisen ajattelun kehittyminen. Tähän liittyen päiväkodissamme on koko toimintavuoden ajan ”matikkamätäs”, jossa on lapsille tarjolla matemaattisia taitoja tukevia leikkejä ja pelejä vuodenaikojen vaihtelu huomioiden.